

PORADNIK

**Na co warto zwrócić uwagę przy
wyborze laboratorium badań DNA?**

Wybór laboratorium badań DNA

W Polsce istnieje co najmniej kilka laboratoriów badań DNA. To sprawia, że wybór tego odpowiedniego często przysparza wielu problemów. Z tego poradnika dowiesz się:

- **co jest naprawdę ważne przy wyborze laboratorium?**
- **jakie chwyt marketingowe stosują laboratoria badań DNA?**
- **o co warto zapytać, dokonując wyboru laboratorium?**

Wybór laboratorium badań DNA

1 Po pierwsze: akredytacja!

Akredytacja PCA, czyli Polskiego Centrum Akredytacji, jest oficjalnym potwierdzeniem kompetencji laboratorium do przeprowadzenia badań oraz uznaniem wiarygodności, bezstronności i niezależności w działaniu. Daje również niezbędne gwarancje, że czynności laboratoryjne prowadzone są zgodnie z właściwymi normami międzynarodowymi, zwłaszcza EN ISO/IEC 17025. **Wyniki badań wykonanych w akredytowanym laboratorium w zakresie objętym tą akredytacją są honorowane również poza granicami Polski.**

Wybór laboratorium badań DNA

Akredytacja warunkiem wykorzystania wyniku w sądzie

Zgodnie z Decyzją Ramową Rady Unii Europejskiej, która weszła w życie 30 listopada 2013 roku, **warunkiem koniecznym do wykorzystania wyników badań laboratoryjnych przez organ ścigania i wymiaru sprawiedliwości** jest uzyskanie akredytacji na zgodność z normą PN-EN ISO/IEC 17025. Jeśli więc teraz lub w przyszłości chciałbyś przedstawić wynik badania w sądzie, wybierz laboratorium akredytowane.

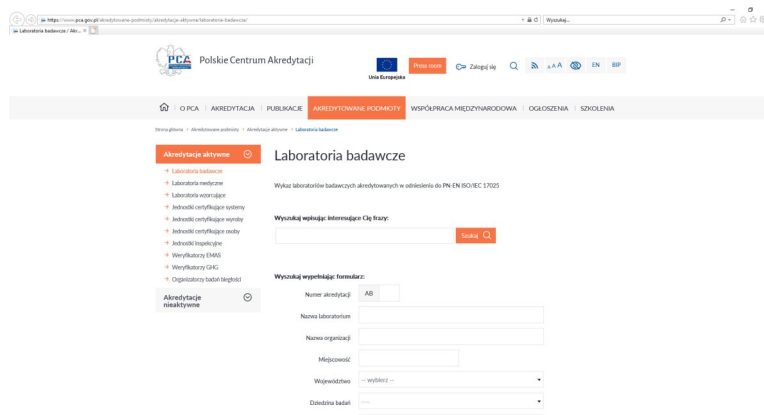
Wybór laboratorium badań DNA

W jaki sposób dowiem się, że laboratorium posiada akredytację?

To bardzo proste. Każde laboratorium akredytowane przez PCA uzyskuje swój indywidualny numer akredytacji. Możesz więc poprosić laboratorium o podanie tego numeru, a następnie **sprawdzić zakres akredytacji na tej stronie www:**

<https://www.pca.gov.pl/akredytowane-podmioty/akredytacje-aktywne/laboratoria-badawcze/>

The screenshot shows the website of the Polish Centre for Accreditation (PCA). The page is titled "Laboratoria badawcze" (Research Laboratories) and displays a search form for active accreditation numbers. The form includes fields for "Numer akredytacji" (Accreditation number) and "Wyszukaj" (Search). Below the search form, there are fields for "Wyszukaj wypełnij formularz:" (Search and fill form:), including "Numer akredytacji" (Accreditation number), "Nazwa laboratorium" (Laboratory name), "Nazwa organizacji" (Organization name), "Miejscowość" (Location), "Województwo" (Voivodeship), and "Data rozpoczęcia badań" (Start date of tests).

Wybór laboratorium badań DNA

2 Po drugie: certyfikaty

Certyfikaty to kolejne potwierdzenie jakości pracy w laboratorium. Aby je uzyskać, trzeba przystąpić do zewnętrznego programu biegłości i wykonać analizę, która następnie zostanie oceniona. Każde laboratorium przystępujące do programu biegłości musi również spełnić szereg wymagań.

Wybór laboratorium badań DNA

Jakie certyfikaty warto wziąć pod uwagę przy badaniach pokrewieństwa?

Najważniejsze certyfikaty potwierdzające jakość laboratoriów badań DNA to:

➤ **Gednap**

Uznawany jest za najważniejszy system certyfikacji badań genetycznych i na całym świecie stanowi znak rozpoznawczy jakości badań DNA. Certyfikat przyznawany jest przez Niemieckie Instytuty Kryminalistyki i Medycyny Sądowej.

➤ **ISFG**

Prestiżowy certyfikat ISFG (International Society for Forensic Genetics) potwierdza jakość badań DNA na ojcostwo. Jest jednym z najważniejszych certyfikatów rekomendujących usługi, jakie laboratorium genetyczne może zdobyć. Przyznawany jest tylko nielicznym laboratoriom przez International Society for Forensic Genetics.

Wybór laboratorium badań DNA

Uwaga – To tylko chwyt marketingowy!

Część laboratoriów chwali się wpisem do ewidencji KIDL. Tak naprawdę jednak nie jest to żaden certyfikat. Jest to tylko potwierdzenie, że takie laboratorium istnieje. Każde laboratorium obowiązkowo musi posiadać taki wpis. Nawet rok dokonania takiego wpisu nie daje wielu informacji, ponieważ laboratorium mogło przez wiele lat wykonywać inny rodzaj analiz, zajmując się testami na ojcostwo dopiero od niedawna. Nie jest to więc żadne potwierdzenie jakości.

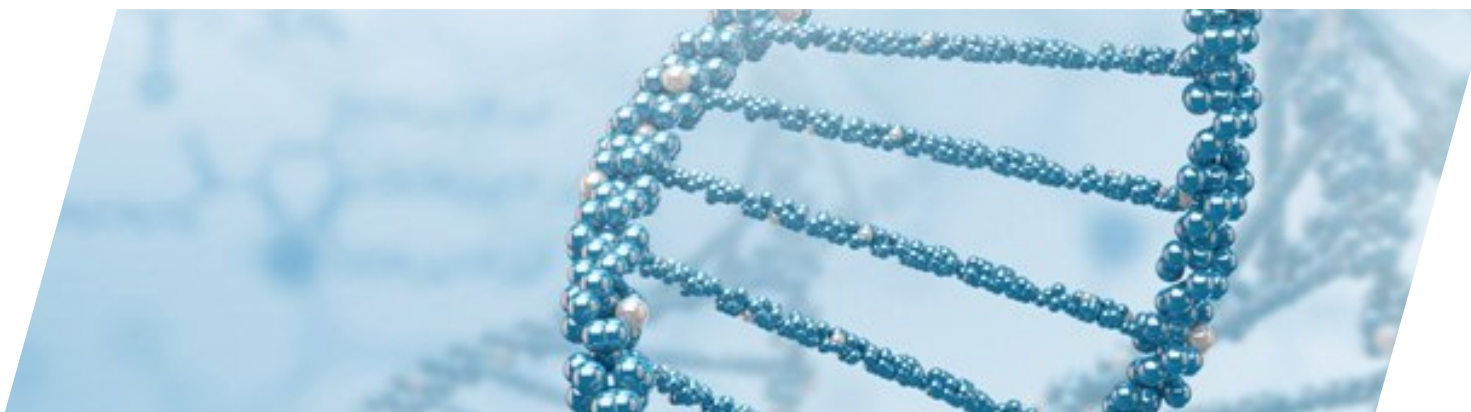

Wybór laboratorium badań DNA

3 Po trzecie: badanie 24 markerów DNA

Test ojcostwa oparty o 24 markery DNA pozwala potwierdzić ojcostwo z jeszcze większym prawdopodobieństwem, które wynosi wówczas ponad **99,9999%**. Tylko takie prawdopodobieństwo (lub wyższe) pozwala **według Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii potwierdzić ojcostwo.**

Wybór laboratorium badań DNA

A może analiza 24 markerów DNA to tylko chwyt marketingowy?

Niektóre laboratoria analizujące 16 markerów DNA przekonują swoich klientów o wystarczającej pewności swoich badań, mówiąc, że badania sądowe również realizowane są na tej liczbie markerów. To fakt. Jednak warto zwrócić uwagę, że w badaniach sądowych **zawsze bierze udział również matka**. W testach prywatnych najczęściej matka nie bierze udziału. Badanie tylko ojca i dziecka z wykorzystaniem 16 markerów DNA może nie dać wystarczająco pewnego wyniku. W takiej sytuacji laboratorium najczęściej zgłasza konieczność ponownego pobrania próbki.

Zgodnie z publikacjami: aby wydać wiążącą opinię dotyczącą ojcostwa bez udziału matki, konieczne jest badanie powyżej 21 markerów genetycznych.

Wybór laboratorium badań DNA

4 Po czwarte: podwójna kontrola wyniku

Bardzo ważnym elementem badania DNA jest podwójna kontrola wyniku. Na czym ona polega? W praktyce to nic innego jak przeprowadzenie całej analizy jeszcze raz z drugiej dostępnej próbki. Wykonuje się to po to, **aby wykluczyć ewentualną pomyłkę na etapie prac laboratoryjnych**. Niestety podwójna kontrola wyniku wiąże się z większymi kosztami dla laboratorium (podwójny koszt analizy), dlatego część laboratoriów z niej rezygnuje.

Wybór laboratorium badań DNA

5 Po piąte: profile genetyczne na wyniku

Profile genetyczne umieszczone na wyniku DNA stanowią potwierdzenie tego, że taka analiza w ogóle została dokonana. Możesz je również wykorzystać w przyszłości, np. w przypadku chęci zbadania kolejnego dziecka lub innego członka rodziny. Nie będziesz wówczas musiał powtarzać swojego badania.

Co jeszcze powinno znajdować się na wyniku:

- › hologram (dzięki temu masz pewność, że wynik nie został podrobiony);
- › słowna interpretacja (dzięki temu będziesz wiedział, jaki jest wynik analizy);
- › pieczętki i podpisy osób wykonujących i zatwierdzających test wraz z numerami ich uprawnień.

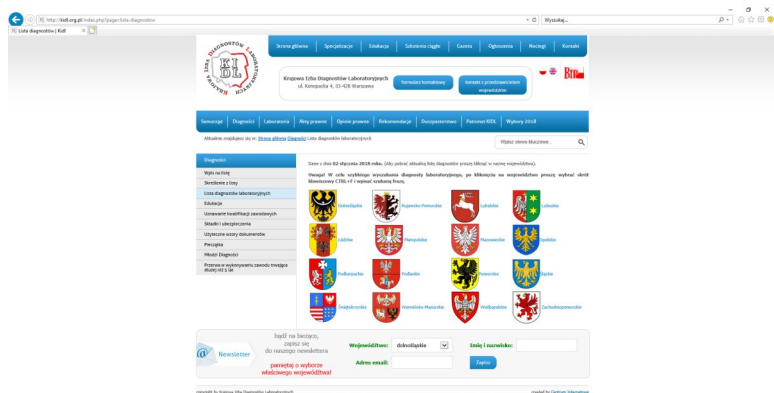

Wybór laboratorium badań DNA

Jak możesz sprawdzić, czy osoba wykonująca i zatwierdzająca Twój test ma uprawnienia diagnosty laboratoryjnego?

To bardzo proste. Wystarczy, że wejdiesz na tę stronę, wybierzesz odpowiednie województwo, a następnie – po numerze uprawnień lub nazwisku – wyszukasz osobę wykonującą test.

 <http://kidl.org.pl/index.php?page=lista-diagnostow>

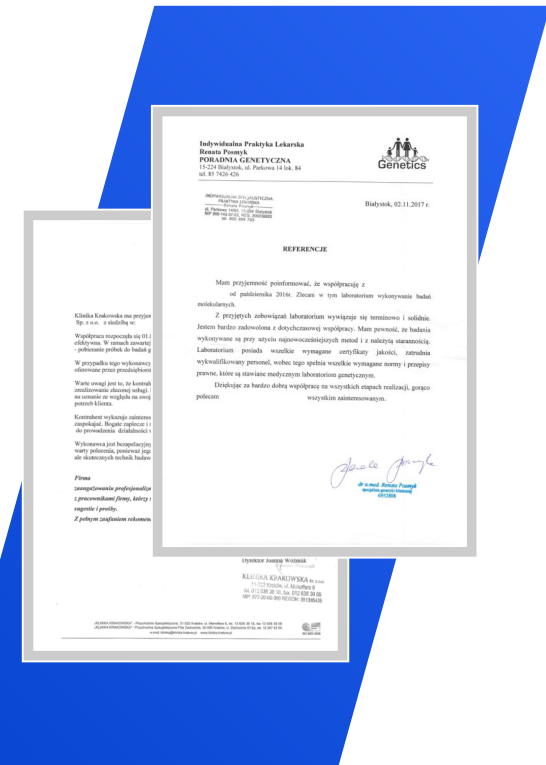
To bardzo ważne, aby wynik badania DNA **auto-ryzował diagnosta laboratoryjny**, ponieważ w razie pomyłki może on stracić prawo wykonywania zawodu.

Wybór laboratorium badań DNA

6 Po szóste: opinie i referencje

Tak, są bardzo ważne. Wysoką jakość analiz potwierdzą opinie organów takich jak sąd czy prokuratura. Z kolei jakość obsługi klienta mogą ocenić już sami klienci. Przed wykonaniem badania **warto więc sprawdzić opinie o danym laboratorium.**

Nie bez znaczenia jest też to, kto tworzy zespół laboratorium – czy są to specjaliści i eksperci, np. z Zakładu Medycyny Sądowej? Czy wyłącznie początkujący technicy laboratoryjni? Taką informację często można znaleźć na stronie internetowej.

Wybór laboratorium badań DNA

7 Po siódme: gwarancja na próbki

To bardzo ważny punkt, ponieważ zarówno wymazy z policzka, jak i próbki mikrośladowe (np. włosy, szczoteczka do zębów czy papieros) to materiał biologiczny. Nigdy nie mamy więc 100% pewności, że znajdujące się na nich DNA nie uległo po prostu degradacji (zniszczeniu). Dlatego tak istotne jest to, **żeby każda taka próbka posiadała ubezpieczenie**. Dzięki temu nie będziesz narażony na dodatkowe koszty w przypadku niepowodzenia.

Wybór laboratorium badań DNA

Uwaga! To tylko chwyt marketingowy!

Nieprawdziwe jest stwierdzenie, że takie sytuacje jak ponowne pobranie próbki się nie zdarzają. Na jakość DNA wpływ ma wiele czynników, m.in. sposób przechowywania materiału, duże „zabiałczenie” próbki czy nadmierne nagromadzenie bakterii. Wystarczy zadzwonić do jakiegokolwiek Zakładu Medycyny Sądowej i zapytać, czy badanie może się nie powieść, aby zyskać wiedzę, że istnieje taka możliwość.

Gwarancja na próbki to zabezpieczenie pacjenta przed dodatkowymi opłatami. Dlatego warto o to dopytać. Jeśli laboratorium nie udziela gwarancji, poproś o cennik dodatkowych analiz.

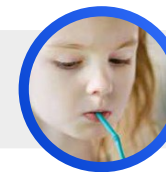
Wybór laboratorium badań DNA

8 Po ósme: badanie wielu próbek

Jeśli możesz pobrać wymaz z policzka, to ten punkt nie będzie dla Ciebie istotny. Jeśli jednak chcesz do badania wykorzystać inną próbkę, np. włosy, szczoteczkę do zębów, smoczek itp., przy wyborze laboratorium zwróć uwagę na to, jakie próbki są przez nie analizowane.

Sprawdź też, czy laboratorium ma doświadczenie w badaniu takich próbek, np. weryfikując specjalistów, którzy się tym zajmują.

Potwierdzeniem tego, że laboratorium dobrze radzi sobie z próbkami mikrośladowymi, może być też gwarancja na te próbki. **Jeśli laboratorium daje Ci taką gwarancję, to wie, że w większości przypadków analizy kończą się sukcesem.**

Wybór laboratorium badań DNA

Badanie każdej próbki = duża wygoda

Dla wielu osób pobranie wymazu z policzka jest dość stresujące. Szczególnie jeśli taka próbka pobierana jest od małego dziecka. Możliwość włączenia do testu DNA próbki mikrośladowej to dla rodziców duża wygoda.

Wybór laboratorium badań DNA

9 Po dziewiąte: stacjonarne punkty pobrań

Stacjonarne punkty pobrań i możliwość wykonania badania DNA na miejscu w przychodni to nie tylko duża wygoda i ułatwienie. Jest to przede wszystkim **ważne potwierdzenie tego, że laboratorium faktycznie istnieje**. To dobra wiadomość szczególnie wtedy, gdy dysponuje wieloma placówkami (kilkadziesiąt czy nawet kilkaset). Zgromadzenie takiej liczby punktów pobrań jest pracochłonne, a więc laboratorium jest na rynku już od dawna.

Wybór laboratorium badań DNA

10 Po dziesiąte: dostępność

Przy wyborze laboratorium warto zwrócić uwagę na dostępność konsultantów. Dla wielu osób ważna jest duża dyskrecja. Nie zawsze jesteśmy w stanie dzwonić do laboratorium od 7 do 15, bo w tych godzinach często sami pracujemy. Dobrze, jeśli laboratorium jest długo otwarte (**część laboratoriów ma dyżur nawet w weekendy**) i mamy możliwość skontaktowania się również na czacie. Pamiętaj, że w trakcie wykonywania badania może pojawić się wiele pytań. Dobrze móc jak najszybciej uzyskać na nie odpowiedź.

Wybór laboratorium badań DNA

11 Po jedenaste: ukryte koszty

Często przy wyborze laboratorium kierujemy się wyłącznie ceną. Okazuje się jednak, że „co tanie, to drogie”. W przypadku tanich testów DNA czeka Cię nierzadko szereg opłat dodatkowych, np. za kuriera, za profile genetyczne na wyniku, za rozszerzenia analizy do 24 markerów DNA oraz za wiele innych elementów oferty. **Dodatkowe opłaty często przewyższają koszt badań w certyfikowanych i akredytowanych laboratoriach.**

Wybór laboratorium badań DNA

Te pytania warto zadać w laboratorium przed podjęciem decyzji

- ✓ Czy laboratorium ma akredytację PCA, jeśli tak: jaki jest jej numer?
- ✓ Jakie certyfikaty posiada laboratorium?
- ✓ Czy laboratorium analizuje 24 markery DNA?
- ✓ Czy laboratorium analizuje próbki mikrośladowe i jakie (im większy wachlarz takich próbek, tym większe doświadczenie w takich analizach ma dane laboratorium)?
- ✓ Czy laboratorium ma swoje stacjonarne oddziały i gdzie się znajdują?
- ✓ Czy laboratorium stosuje podwójną kontrolę wyniku i czy do badania pobierane są po dwie próbki od każdej osoby?

Wybór laboratorium badań DNA

- ✓ Czy masz gwarancję na każdą próbkę?
- ✓ Czy jeśli w trakcie analizy coś pójdzie nie tak, będziesz dopłacał?
- ✓ Jak długo czynne jest laboratorium i jak możesz się z nim skontaktować?

Dodatkowo

- ✓ możesz poprosić o przesłanie skanów certyfikatów i referencji ;
- ✓ możesz poprosić o imiona i nazwiska osób zatwierdzających badanie oraz numery ich uprawnień.

Wybór laboratorium badań DNA

Więcej informacji znajdziesz na blogu:

<https://testynaojcostwo.pl/>

The screenshot shows the website TestyNaOjcostwo.pl. The main header features the logo and a navigation menu with items: BLOG, TESTY NA OJCOSTWO, WYNIK TESTU, PROMOCJE, PORADY, PRAWO, WIADOMOŚCI, and KONTAKT. The main content area has a large banner for 'testDNA' with the headline 'Pewny wynik na całe życie' and sub-points: 'Odzyskaj spokój i poczucie bezpieczeństwa', 'Zadbaj o przyszłość dziecka i swoją', and 'Zapewnij rodzinie stabilizację i dobre relacje'. A 'Dowiedz się więcej' button and a phone number '800 007 771' are also present. Below this is a 'BLOG TESTY NA OJCOSTWO' section with a post titled 'Polecamy: Test na ojcostwo — na co zwrócić uwagę przy wyborze laboratorium?'. To the right, there is a sidebar with a 'Szukaj' search bar and a 'Zapytaj o test na ojcostwo' button. At the bottom, there are 'Akceptuj' and 'Dowiedz się więcej' buttons.